

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

PS-NKWR.431.5.3.2025.HB

Pan
Roman Fester
Starosta Ząbkowicki
ul. H. Sienkiewicza 11
57-200 Ząbkowice Śląskie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Wrocław, dnia 15 kwietnia 2026 r.

I. Informacje organizacyjne:

Jednostka kontrolowana:	Starostwo Powiatowe w Ząbkowicach Śląskich ul. H. Sienkiewicza 11 57-200 Ząbkowice Śląskie
Kierownik jednostki kontrolowanej:	Roman Fester (1.01.2024 r. – 31.12. 2024 r.)
Zakres kontroli:	Realizacja zadań powiatu wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Okres objęty kontrolą: od 1.01.2024 r. do 31.12.2024 r.
Podstawa prawna kontroli:	art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej ¹ Plan kontroli Wojewody Dolnośląskiego na II półrocze 2025 r. z dnia 27 czerwca 2025 r.
Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych:	28.11.2025 r. – 15.12.2025 r.
Kontrolerzy:	1. Honorata Borowiec, starszy inspektor wojewódzki, upoważnienie nr 519 z dnia 27 listopada 2025 r. sygn. PS-NKWR.0030.519.2025.HB 2. Katarzyna Godyń, inspektor wojewódzki, upoważnienie nr 520 z dnia 27 listopada 2025 r., sygn. PS-NKWR.0030.520.2025.HB

¹ t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673, zwanej w dalszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego „ustawą”.

II. Ocena kontrolowanej jednostki:

W zakresie realizacji zadań powiatu wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej wydaje się ocenę negatywną. Uzasadnieniem powyższej oceny jest ustalony w czasie kontroli stan faktyczny i prawny zawarty w protokole kontroli podpisanym przez osobę uprawnioną w dniu 20 marca 2025 r.

Stwierdzone w wyniku kontroli nieprawidłowości miały znaczący wpływ na funkcjonowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej w powiecie, poprzez niezapewnienie kompleksowego wsparcia dla osób doznających przemocy domowej jak i brak oddziaływań na osoby stosujące przemoc domową. Przyczyną stwierdzonych nieprawidłowości było niestosowanie obowiązujących przepisów prawa.

III. Ustalenia kontroli:

W toku kontroli ustalono, że zadania powiatu z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej należały do zadań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ząbkowicach Śląskich² i kierownik ww. jednostki był odpowiedzialny za ich realizację. W okresie objętym kontrolą tj. od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r. na stanowisku dyrektora PCPR zatrudnione były:

- 1) Marta Kociołowicz – od 1 stycznia 2024 r. do 30 listopada 2024 r.;
- 2) Beata Mirek – od 4 grudnia 2024 r. do dnia kontroli.

W Statucie PCPR przyjętym uchwałą nr XXXV/237/2006 Rady Powiatu Ząbkowickiego z dnia 22 czerwca 2006 r. w § 3 wśród zadań, które PCPR zobowiązany był realizować nie wskazano zadań własnych i zleconych powiatu wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Należy podkreślić, że zadania nałożone na jednostkę samorządu terytorialnego winny znaleźć odzwierciedlenie w aktach prawnych niższego rzędu normujących działalność odpowiedzialnych za ten obszar jednostek organizacyjnych. Brak jednoznacznego zapisu tych zadań w Statucie jednostki mógł prowadzić do wątpliwości kompetencyjnych oraz utrudniać prawidłową realizację ustawowych obowiązków.

W Regulaminie Organizacyjnym jednostki określono, że do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ząbkowicach Śląskich należy wykonywanie zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, „w szczególności: 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym

² zwanego w dalszej części wystąpienia pokontrolnego „PCPR”,

w zakresie promowania i wdrażania metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie, 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy miejsc w ośrodkach wsparcia”.

Wskazuje się na konieczność zaktualizowania Regulaminu organizacyjnego w oparciu o obowiązujące przepisy prawa uwzględniając wszystkie przypisane jednostce zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. Zapis w Regulaminie uwzględniający po słowach: „w szczególności” tylko 3 z 4 zadań własnych powiatu do realizacji oraz nieuwzględniający w tym miejscu w ogóle zadań zleconych z administracji rządowej, sugeruje, że pozostałe zadania o charakterze obowiązkowym mogły być traktowane fakultatywnie, co stoi w sprzeczności z zapisami przedmiotowej ustawy.

Dowód: akta kontroli str. 25-70

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy do zadań powiatu należało opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.

W powiecie ząbkowickim w okresie objętym kontrolą obowiązywał „Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Powiatu Ząbkowickiego” przyjęty uchwałą nr XXIV/165/2021 Rady Powiatu Ząbkowickiego z dnia 26 lutego 2021 r.³. Ani w przedmiotowej uchwale ani w nazwie Programu nie określono ram czasowych jego obowiązywania. Dokument nie został też zaktualizowany w oparciu o przepisy znowelizowanej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej obowiązujące od dnia 22 czerwca 2023 r., w związku z czym nie uwzględniał wszystkich przypisanych powiatowi zadań, czy obowiązującej w okresie objętym kontrolą nomenklatury w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej. Nie doprowadzono także do spójności jego treści z obowiązującym Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030⁴.

W PPPPwR zawarto „diagnozę środowiska”, w której określono skalę zjawiska przemocy w powiecie ząbkowickim w latach 2016-2019. Jako główny cel Programu wskazano poprawę skuteczności działań mających na celu przeciwdziałanie *przemocy w rodzinie* – zmniejszenie negatywnych skutków występowania przemocy w życiu rodzinnym i społecznym. Cele szczegółowe sformułowane zostały następująco:

- *podejmowanie działań profilaktycznych wobec rodzin zagrożonych przemocą,*
- *zapewnienie profesjonalnej pomocy oraz wsparcia ofiarom i świadkom przemocy w rodzinie,*

³ zwany dalej „Programem” lub „PPPPwR”,

⁴ M.P. z 2023 r. poz. 123,

- *podejmowanie działań ukierunkowanych na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie,*
- *rozwój współpracy instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,*
- *podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat problemu przemocy.*

W zakresie powyższych celów szczegółowych wytyczono zadania, działania, wskaźniki ich realizacji oraz realizatorów. Zaplanowano podjęcie następujących działań:

- *realizację programów i działań profilaktycznych skierowanych do rodzin zagrożonych przemocą;*
- *organizację szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;*
- *udzielanie wsparcia i pomocy ofiarom przemocy;*
- *prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, w tym: psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego, w zależności od potrzeb grupowo lub indywidualnie;*
- *zapewnienie funkcjonowania miejsc noclegowych dla ofiar przemocy w rodzinie;*
- *realizację programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy.*

W zakresie monitorowania stanu realizacji Programu zapisano: „*Ocena realizacji programu będzie dokonywana raz w roku przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ząbkowicach Śląskich oraz przedstawiana każdego roku w sprawozdaniu z działalności PCPR*”.

Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ząbkowicach Śląskich za 2024 r. zostało przekazane Zarządowi Powiatu Ząbkowickiego pismem z dnia 17 marca 2025 r. W przedmiotowym dokumencie nie odniesiono się jednak do założeń PPPPwR i nie dokonano oceny jego realizacji za rok 2024.

PPPPwR był realizowany w okresie objętym kontrolą poprzez działania profilaktyczne, edukacyjne oraz interwencyjne, obejmujące w szczególności wsparcie psychologiczne, pedagogiczne i prawne dla osób i rodzin dotkniętych przemocą, a także współpracę z instytucjami systemu pomocy społecznej, oświaty, Policji i wymiaru sprawiedliwości. Jednostki oświatowe podejmowały inicjatywy skierowane do dzieci, młodzieży i rodziców, w tym programy szkolne, warsztaty. PCPR zapewniał osobom dotkniętym przemocą domową poradnictwo zatrudnionych w jednostce specjalistów: pedagoga, psychologa, pracownika socjalnego oraz prawnika. Jednocześnie realizacja Programu miała charakter częściowy – nie zapewniono pełnej dokumentacji działań i ich efektów, nie dokonano wymaganej oceny realizacji zadań, a zadania dotyczące „*zapewnienia funkcjonowania miejsc noclegowych dla ofiar przemocy w rodzinie*” oraz „*realizacji programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy*” w okresie objętym kontrolą nie były realizowane.

Dowód: akta kontroli str. 71-77, 98-114, 185-196

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy do zadań powiatu należało opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej

pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.

W powiecie ząbkowickim nie opracowano i nie przyjęto właściwą uchwałą ww. programu. W odniesieniu do powyższego zadania wskazano na działania profilaktyczne podejmowane przez jednostki oświatowe w ramach realizacji założeń PPPPwR oraz udzielanie wsparcia przez zatrudnionych w PCPR specjalistów. Opracowanie i przyjęcie uchwałą Rady Powiatu Ząbkowickiego programu, o którym mowa w art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy, w ocenie organu nadzoru przyczyni się do uporządkowania oferty wsparcia dla rodzin w ramach powiatowego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, wzmocni współpracę poszczególnych realizatorów, w tym zarówno w zakresie rekrutacji realizatorów jak i odbiorców poszczególnych działań, umożliwi monitorowanie realizacji oddziaływań, ocenę ich skuteczności i w rezultacie celowe planowanie oferty wsparcia do potrzeb mieszkańców powiatu. Należy zaznaczyć, że jednostka koordynująca realizację ww. programu winna dysponować dokumentacją potwierdzającą podejmowane w ramach jego realizacji działania.

Dowód: akta kontroli str.188-189

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy do zadań powiatu należało zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia.

W okresie poddanym kontroli Powiat Ząbkowicki nie prowadził ośrodka wsparcia i nie miał podpisanego porozumienia z innym podmiotem na realizację tego zadania. Dyrektor PCPR w Ząbkowicach Śląskich, odnosząc się do braku realizacji zadania wskazała, że *„wsparcie udzielane było w miarę potrzeb stacjonarnie w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie przez psychologa, pracownika socjalnego, prawnika i pedagoga”* jednakże nie czyniło to zadość ustawowemu obowiązkowi. Brak realizacji powyższego zadania stanowi nieprawidłowość.

Zadanie polegające na zapewnieniu osobie doznającej przemocy domowej miejsc w ośrodku wsparcia polega nie tylko na udzieleniu specjalistycznego poradnictwa, ale wiąże się także z koniecznością zapewnienia jej miejsca całodobowego bezpłatnego pobytu w celu odizolowania od środowiska przemocowego.

Zapewnienie miejsc dla osób doświadczających przemocy domowej w ośrodku wsparcia, zgodnie z obowiązującymi przepisami, jest zadaniem własnym powiatu. Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej są realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych także w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 ze zm.), której to art. 19 pkt 11 obciąża powiaty do **prowadzenia w ramach zadań własnych - powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Z kolei w myśl art. 47 ust. 4**

ustawy o pomocy społecznej „matki z małoletnimi dziećmi oraz kobiety w ciąży doznające przemocy domowej (...) mogą w ramach interwencji kryzysowej znaleźć schronienie i wsparcie w domach dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Do tych domów mogą być również przyjmowani ojcowie z małoletnimi dziećmi albo inne osoby sprawujące opiekę prawną nad dziećmi”. Ponadto, należy zwrócić uwagę, że standard obowiązujących podstawowych usług świadczonych przez ww. ośrodki wsparcia został określony w rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży z dnia 7 lutego 2024 r.⁵.

Dowód: akta kontroli str. 189.

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 4 ustawy do zadań powiatu należało zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

W okresie objętym kontrolą Powiat Ząbkowicki nie prowadził ośrodka interwencji kryzysowej⁶ i nie miał podpisanego porozumienia z innym podmiotem na realizację zadania, o którym mowa w art. 6 ust. 3 pkt 4 ustawy, co stanowiło nieprawidłowość. Rada Powiatu Ząbkowickiego w dniu 19 czerwca 2024 r. podjęła uchwałę nr III/21/2024 w sprawie utworzenia Ośrodka Interwencji Kryzysowej w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ząbkowicach Śląskich. W § 1 uchwały zapisano: „Z dniem 1 lipca 2024 r. tworzy się Ośrodek Interwencji Kryzysowej w strukturze organizacyjnej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ząbkowicach Śląskich”. Wykonanie uchwały powierzono Zarządowi Powiatu Ząbkowickiego, jednakże do dnia kontroli OIK nie został utworzony.

Do przedmiotowej kwestii odniosła się Dyrektor PCPR: „Powiat Ząbkowicki prowadził na podstawie umowy zlecenia OIK do 31 grudnia 2023 r. W 2024 r. została przyjęta uchwała Rady Powiatu o włączeniu funkcjonowania Ośrodka Interwencji Kryzysowej do struktur PCPR. W 2024 r. trwały prace nad organizacją OIK w nowym miejscu i szacowanie kosztów jego powstania. Zarząd Powiatu do końca roku 2024 r. nie podjął decyzji o utworzeniu i finansowaniu Ośrodka Interwencji Kryzysowej. Prace wznowiono w 2025 r., zadanie zostanie ponownie zlecone w drodze konkursu do realizacji organizacji pozarządowej od 2026 r.”, „w dniu 19 grudnia 2025 r. Rada Powiatu Ząbkowickiego uchyliła uchwałę nr III/21/2024 z dnia 19 czerwca 2024 r.”.

Ponadto Dyrektor PCPR oświadczyła, że osobom w kryzysie udzielana jest pomoc przez specjalistów zatrudnionych w jednostce: psychologa, prawnika, pracownika socjalnego i pedagoga, natomiast „w przypadku konieczności zabezpieczenia całodobowego osób

⁵ Dz.U. z 2024 r. poz. 169,

⁶ zwanego dalej „OIK”,

w kryzysie powiat dysponuje mieszkaniem przy Domu Wczasów Dziecięcych, które jest do dyspozycji w takich sytuacjach”.

Dowód: akta kontroli str.115-116, 189-190

Opracowanie i realizacja programów korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową, zgodnie z art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej realizowanym przez powiat.

W okresie objętym kontrolą w powiecie ząbkowickim obowiązywał „Powiatowy Program Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc Domową na lata 2024-2030”⁷ przyjęty uchwałą nr LX/339/2023 Rady Powiatu Ząbkowickiego z dnia 28 grudnia 2023 r.

W założeniach Programu KE wskazano nieaktualne podstawy prawne dokumentu, tj. *nieobowiązujące rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz.U. z 2011 r. nr 50 poz. 259)*, tym samym nieuwzględniając obowiązujących od 22 czerwca 2023 r.⁸ standardów prowadzenia programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową, czy kwalifikacji osób prowadzących te programy. W tej części błędnie też zapisano nazwę dokumentu: „Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030”.

Jako cele ww. programu wskazano:

- powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy,
- rozwijanie umiejętności samokontroli i współzycia w rodzinie,
- kształtowanie umiejętności w zakresie wychowania dzieci bez używania przemocy domowej,
- poznanie przez osobę stosującą przemoc domową swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy,
- zdobycie i poszerzenie wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy,
- zdobycie umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy,
- uzyskanie informacji o możliwości uzyskania pomocy i jej poszukiwania.

⁷ zwany dalej „Programem KE”,

⁸ rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz. U. z 2023 r. poz. 1163),

W dokumencie zawarto reguły naboru i uczestnictwa - warunkiem udziału w Programie KE była zgoda na przestrzeganie kontraktu, a warunkiem ukończenia Programu KE – uczestnictwo w min. 80 % realizowanych w jego ramach zajęć grupowych i indywidualnych.

Jako realizatora Programu KE wskazano Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ząbkowicach Śląskich, a koordynatorem programu - Dyrektora PCPR. Do zadań realizatora należało: nadzór nad realizacją programu zgodnie z założonymi celami i działaniami nakierowanymi na osiągnięcie zakładanych rezultatów; rekrutacja uczestników programu, obsługa finansowa i monitoring programu oraz pozyskiwanie partnerów w realizacji programu i współpraca z nimi.

Powiat Ząbkowicki wystąpił do Wojewody Dolnośląskiego z wnioskiem o dotację na realizację Programu KE w 2024 r. PCPR prowadził kampanię informacyjną dotyczącą postępowania rekrutacyjnego poprzedzając ten fakt zgromadzeniem danych dotyczących liczby procedur „Niebieskie Karty” prowadzonych w gminach. W rezultacie nie uruchomiono spotkań w ramach Programu KE, z uwagi na brak uczestników.

Ze zgromadzonej dokumentacji rekrutacyjnej stwierdzono, że zgłosiły się 4 osoby, które posiadały wystawione przez ZI skierowania do Programu KE lub programu psychologiczno-terapeutycznego. Ponadto do PCPR wpłynęły 2 skierowania przesłane przez ZI, natomiast osoby stosujące przemoc z tymi skierowaniami osobiście się nie zgłosiły, pomimo przesłanych do nich informacji o planowanym programie.

W związku ze zgromadzeniem zbyt małej liczby uczestników, postanowiono o zaprzestaniu realizacji programu korekcyjno-edukacyjnego, a uruchomieniu jedynie edycji programu psychologiczno-terapeutycznego, który z założenia przewiduje mniejszą liczbę zajęć grupowych, w związku z czym generuje mniejszy koszt, mając na uwadze fakt, że wysokość otrzymanej dotacji z budżetu państwa jest adekwatna do liczby uczestników programu (1000 zł na 1 osobę). Z uwagi na powyższe powiadomiono ww. osoby o mającym się odbyć w dniu 26 września 2024 r. pierwszym spotkaniu w ramach programu psychologiczno-terapeutycznego, o którym mowa w dalszej części wystąpienia.

Mając powyższe na uwadze stwierdzono nieprawidłowości o charakterze formalnym oraz organizacyjnym, w szczególności w zakresie aktualności podstaw prawnych programu oraz skuteczności rekrutacji uczestników, co przyczyniło się do braku realizacji programu korekcyjno-edukacyjnego. Nieprawidłowo oceniono zasadność odstąpienia od realizacji programu korekcyjno-edukacyjnego wyłącznie z uwagi na niewystarczającą liczbę uczestników oraz automatycznie zakwalifikowano zgłoszone osoby do programu psychologiczno-terapeutycznego. Należy wskazać, że programy te mają odmienny charakter, cele oraz standardy oddziaływań, wobec czego nie są względem siebie zamienne.

Dowód: akta kontroli str. 117-137,190-191

Zgodnie z art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy od dnia 22 czerwca 2023 r. obowiązkowym zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez powiat jest opracowanie i realizacja programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową. Środki na wykonanie powyższego zadania zapewnia budżet państwa.

W okresie objętym kontrolą w powiecie ząbkowickim obowiązywał „Powiatowy Program Psychologiczno-Terapeutyczny dla Osób Stosujących Przemoc Domową na lata 2024-2030”⁹ przyjęty uchwałą nr LX/340/2023 Rady Powiatu Ząbkowickiego z dnia 28 grudnia 2023 r.

W wykazie aktów prawnych stanowiących podstawę realizacji programu pominięto Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy¹⁰ obowiązujące od 22 czerwca 2023 r. W tej części błędnie też zapisano nazwę dokumentu: „Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030”.

Jako cele Programu PT wskazano:

- *zdobycie lub poszerzenie przez uczestników wiedzy i umiejętności powstrzymywania się od zachowań przemocowych,*
- *wzbudzenie u uczestników motywacji do zmiany zachowania poprzez analizę przyczyn własnego postępowania i wgląd w mechanizmy własnych zachowań,*
- *nabycie umiejętności służących rozwiązywaniu problemów i konfliktów w rodzinie,*
- *nabycie i kształtowanie umiejętności prospołecznych (asertywności, empatii, rozpoznawania i wyrażania emocji, radzenia sobie w sytuacjach trudnych),*
- *poszerzenie samoświadomości, zwłaszcza w kontekście własnych zasobów oraz ograniczeń i negatywnych stereotypów funkcjonowania w relacjach rodzinnych,*
- *nabycie i doskonalenie umiejętności wychowawczych i rodzinnych opartych na wychowaniu bez przemocy,*
- *rozwój umiejętności związanych z budowaniem relacji rodzinnych, partnerskich,*
- *nabycie wiedzy na temat wpływu przemocy na relacje rodzinne i sposobów jej przeciwdziałania,*
- *wzbudzanie postawy odpowiedzialności wobec siebie i innych.*

W dokumencie określono zasady rekrutacji do programu oraz warunki uczestnictwa. Warunkiem ukończenia Programu PT było uczestnictwo w min. 80 % realizowanych zajęć grupowych i indywidualnych.

⁹ zwany dalej „Programem PT”

¹⁰ Dz. U. z 2023 r. poz. 1166, zwane dalej „rozporządzeniem PT”,

Program zakładał przeprowadzenie z każdym uczestnikiem 1-godzinnego spotkania diagnostycznego kwalifikującego do programu, obejmującego zapoznanie osoby z programem, sporządzenie wywiadu, diagnozy oraz podpisanie kontraktu. Nieprecyzyjnie zaplanowano zajęcia z uczestnikami programu wskazując: „10 spotkań indywidualnych i grupowych (10x120 min.), w sumie 20 godzin zegarowych zajęć” oraz „min. 7 godzin zajęć indywidualnych dla 1 uczestnika”. W punkcie dotyczącym sposobu i miejsca realizacji programu zapisano, że „w trakcie zajęć indywidualnych specjalista może zalecić spotkania grupowe”, co wskazuje na fakultatywny charakter organizacji w ramach Programu PT zajęć grupowych. Zapis taki stoi w sprzeczności z uregulowaniami zawartymi w rozporządzeniu PT, które wprost wskazuje, że programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową prowadzi się w formie spotkań indywidualnych i grupowych (§ 3 ust. 1).

Realizacja spotkań grupowych miała odbywać się przy udziale min. 4 uczestników, w systemie grupy zamkniętej – tj. nie przewidziano możliwości dołączenia do grupy nowych osób w trakcie trwania programu.

Jak już wyżej wspomniano, w dokumencie określono, że osoba ukończy program, jeżeli weźmie udział w min. 80 % spotkań indywidualnych i grupowych, co nie było spójne z treścią zawieranego z uczestnikiem kontraktu, zgodnie z którym, uczestnik potwierdzał przyjęcie informacji, że warunkiem ukończenia przez niego programu jest uczestniczenie w co najmniej 75 % godzin zegarowych zajęć.

W Programie PT określono kwalifikacje osób prowadzących zajęcia, które nie były zgodne z wymogiem określonym w § 5 rozporządzenia PT.

Starosta Ząbkowicki wystąpił do wojewody o dotację na realizację programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową i otrzymał na ten cel środki. PCPR podjął działania organizacyjne - informacja o realizacji Programu PT i naborze uczestników została przekazana do wszystkich zespołów interdyscyplinarnych. W toku rekrutacji do programu zakwalifikowano 4 osoby, które zgłosiły się ze „skierowaniem do programu korekcyjno-edukacyjnego lub psychologiczno-terapeutycznego” oraz 2 osoby zgłoszone przez ZI, a także 1 osobę, która do udziału w programie zgłosiła się z własnej woli. Pismem z dnia 11 września 2024 r. przekazano zakwalifikowanym osobom termin pierwszego spotkania, które przeprowadził zatrudniony w PCPR psycholog – spełniający wymóg kwalifikacyjny określony w rozporządzeniu PT. W związku z tym, że na spotkaniu frekwencja była znikoma (2 osoby), podjęto decyzję o zaprzestaniu realizacji programu psychologiczno-terapeutycznego w powiecie ząbkowickim.

W toku kontroli stwierdzono nieprawidłowości polegające na braku udokumentowania skutecznego doręczenia informacji o terminie rozpoczęcia programu wszystkim zakwalifikowanym uczestnikom, co mogło mieć wpływ na ich nieobecność podczas

pierwszego spotkania. Ponadto w związku z decyzją o odstąpieniu od realizacji programu nie przekazano jego uczestnikom żadnej informacji o możliwości przystąpienia do programów dla osób stosujących przemoc realizowanych w sąsiednich powiatach.

Stwierdzono nieprawidłowości o charakterze formalnym i organizacyjnym, które przyczyniły się do braku realizacji zadania i niezapewnienia osobom stosującym przemoc domową odpowiednich działań pomocowych poprzez: opracowanie programu w oparciu o nieaktualne lub niepełne podstawy prawne, niezgodność jego założeń z obowiązującymi przepisami prawa (fakultatywność zajęć grupowych, niespójne warunki ukończenia programu, nieaktualne kwalifikacje kadry), nieskuteczna realizacja programu (zaniechanie realizacji) i niezapewnienie uczestnikom realnego dostępu do pomocy (brak skutecznego powiadomienia, brak poinformowania o możliwości przystąpienia do programu w innym powiecie).

Dowód: akta kontroli str. 138-183,191-192

Zgodnie z art. 6 ust. 4 pkt 4 ustawy do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należało wydawanie zaświadczeń o zgłoszeniu się osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w ww. programach oraz o ich ukończeniu.

Wszystkie osoby, które zgłosiły się do PCPR ze skierowaniem do uczestnictwa w ww. programach otrzymały zaświadczenia o zgłoszeniu się, których treść zgodna była ze wzorem określonym w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (...), z tym, że rodzaj programu, który wskazano w zaświadczeniu nie zawsze był zgodny z wskazanym w skierowaniu. W większości w skierowaniach określano „program korekcyjno-edukacyjny lub psychologiczno-terapeutyczny” i decyzja do jakiego programu osoba się zgłaszała podejmowana była na etapie wystawienia przedmiotowego zaświadczenia, co było działaniem nieprawidłowym.

Należy zauważyć, że decyzja do jakiego programu zostanie skierowana osoba stosująca przemoc domową leży w kompetencji grupy diagnostyczno-pomocowej składającej wniosek do ZI, o którym mowa w art. 9b ust. 8 pkt 5 ustawy, zatem wskazanie przez zespoły dwóch programów w skierowaniu i pozostawienie decyzji pracownikowi PCPR - nie było prawidłowym działaniem ze strony zespołu interdyscyplinarnego. Należy pamiętać, aby w każdym przypadku wystąpienia konieczności zakwalifikowania osoby stosującej przemoc domową do innego programu, niż wskazany w skierowaniu (np. z powodu braku miejsc we właściwym programie, czy braku jego realizacji) zmian dokonywać w ścisłej współpracy i przy akceptacji właściwej grupy diagnostyczno-pomocowej.

Wszystkie ww. zaświadczenia były podpisane przez Martę Kociolowicz Dyrektor PCPR „z up. starosty”, jednakże w dniu kontroli nie przedłożono przedmiotowego upoważnienia, co stanowiło nieprawidłowość.

Dowód: akta kontroli str. 137, 192

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej Starostwa Powiatowego w Ząbkowicach Śląskich w zakresie realizacji zadań powiatu wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, stwierdzono następujące nieprawidłowości wymagające wydania zaleceń pokontrolnych:

- 1) „Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Powiatu Ząbkowickiego” nie posiadał określonych ram czasowych, nie został zaktualizowany w oparciu o znowelizowane przepisy ustawy, nie był spójny z Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 i nie realizowano wszystkich zaplanowanych w nim zadań.
- 2) Nie opracowano i nie realizowano programu służącego działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.
- 3) Nie zapewniono osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodku wsparcia.
- 4) Nie zapewniono osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodku interwencji kryzysowej.
- 5) Opracowany Powiatowy Program Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc Domową na lata 2024-2030 nie uwzględniał obowiązujących w okresie objętym kontrolą przepisów prawa w tym zakresie i nie był w okresie objętym kontrolą realizowany.
- 6) Opracowany Powiatowy Program Psychologiczno-Terapeutyczny dla Osób Stosujących Przemoc Domową na lata 2024-2030 zawierał zapisy niezgodne z obowiązującymi przepisami prawa, nieprecyzyjnie dookreślał planowaną liczbę godzin zajęć indywidualnych i grupowych, a prowadzona w związku z jego realizacją dokumentacja (kontrakt) zawierała zapisy niespójne z jego założeniami, nie wszyscy uczestnicy byli skutecznie zawiadomieni o spotkaniu, przez co frekwencja była znikoma i program nie został zrealizowany.
- 7) Wydane zaświadczenia o zgłoszeniu się osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym były podpisane przez osobę nieuprawnioną i niejednoznacznie wskazywały przedmiotowy program.

IV. Pozostałe informacje i zalecenia pokontrolne:

Niniejsze wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz przekazano Staroście Powiatu Złotoryjskiego, drugi złożono do akt postępowania kontrolnego.

Na podstawie ustaleń kontroli, w celu poprawy realizacji kontrolowanego zadania, należy:

1. Opracować w oparciu o obowiązujące przepisy prawa (w tym Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030) powiatowy program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej, rzetelnie realizować zaplanowane w nim działania, dokumentować i monitorować wykonanie zaplanowanych zadań.

Podstawa prawna: art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673).

Termin realizacji: niezwłocznie.

2. Opracować i realizować w oparciu o obowiązujące przepisy prawa program służący działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.

Podstawa prawna: art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673).

Termin realizacji: na bieżąco.

3. Zapewnić osobom doznającym przemocy domowej miejsca w ośrodku wsparcia.

Podstawa prawna: art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673).

Termin realizacji: niezwłocznie.

4. Zapewnić osobom doznającym przemocy domowej miejsca w ośrodku interwencji kryzysowej.

Podstawa prawna: art. 6 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673), art. 47 ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.).

Termin realizacji: niezwłocznie.

5. Doprowadzić do zgodności dokumentu *Powiatowego Programu Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc Domową na lata 2024-2030* z obowiązującymi przepisami prawa, prawidłowo prowadzić działania rekrutujące

uczestników do programu, realizować ww. program i zapewnić zakwalifikowanym osobom możliwość wzięcia w nim udziału.

Podstawa prawna: art. 6 ust 4. pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673).

Termin realizacji: niezwłocznie.

6. Doprowadzić do zgodności dokumentu *Powiatowego Programu Psychologiczno-Terapeutycznego dla Osób Stosujących Przemoc Domową na lata 2024-2030* z obowiązującymi przepisami prawa, prawidłowo prowadzić działania rekrutujące uczestników do programu, realizować ww. program i zapewnić zakwalifikowanym osobom możliwość wzięcia w nim udziału.

7. *Podstawa prawna: art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673).*

Termin realizacji: niezwłocznie.

8. Wydawać zaświadczenia o zgłoszeniu się osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym i psychologiczno-terapeutycznym, oraz o ich ukończeniu zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Podstawa prawna: art. 6 ust 4. pkt 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673), § 2 pkt 1 i 2 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach (Dz.U. z 2023 r. poz. 1164).

Termin realizacji: na bieżąco.

POUCZENIE

Zgodnie z § 19 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej (Dz.U. poz. 1165) jednostka podlegająca kontroli może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia. Wojewoda ustosunkuje się do zastrzeżeń w terminie 14 dni od dnia ich doręczenia.

W przypadku niewniesienia zastrzeżeń do sformułowanego zalecenia pokontrolnego, uprzejmie proszę o poinformowanie tutaj Wydziału, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania wyników kontroli, realizacji powyższych zaleceń, uwag i wniosków lub przyczynach braku ich realizacji.

Z. up. WOJEWODY DOLNOŚLASKIEGO

.....
Zastępca Dyrektora Wydziału Kontrolującej

